

Иван Родев – първият български корабостроителен инженер

150 години от рождението му

Иван Цонев Родев е роден на 19 декември 1873 г. в Габрово. През 1892 г. завършва с отличие Априловската гимназия и през 1893 г. постъпва във Физико-математическия факултет на Висшето училище в София (днес Софийски университет „Св. Климент Охридски“). След завършването на първи курс Родев получава стипендия да продължи образованието си в чужбина. Постъпва в Кралската академия за мореплаване и търговия „Морска техника“ в гр. Триест (тогава в Австро-Унгария). Завършва през 1896 г., след което прекарва три години в корабостроителницата „Ричардсън“ в Нюкасъл.

През май 1896 г., когато практикува като проектант в английската корабостроителница, българското Военно министерство му възлага да изработи чертеж на катер с парна машина, който става първият, изработен от българин. Строежът започва през 1896 г. и се ръководи пряко от инж. Константин Божков. Скелетът на катера е изработен от ясенови дървета от Лонгоза, а обшивката е от борови дъски и медни листове. Единствено гребният вал е закупен от заводите „Круп“, а всички останали детайли са изработени в Русе. През 1898 г. корабът е завършен и на 2 септември отплава от Русе с курс към Черно море. На 28 октомври катерът е осветен във Варна и получава името „Калиакрия“.

Веднага след пускането на вода на „Калиакрия“ Родев заминава за Бордо, за да наблюдава строителството на поръчания от България учебен крайцер „Надежда“. Паралелно с това получава специално разрешение от директора на Политехническият институт към Министерството на военния флот на Франция и постъпва във Военноморското училище. Завършва го през 1902 г. и се завръща в България като първия български дипломиран инженер

Иван Родев

корабостроител. Специално заради Родев във Военното министерство е въведена длъжност „Инженер корабостроител на военния флот“. Родев я заема до 1906 г. и отново от 1910 г. до 1912 г., когато във Варна е обособена Пристанищна работилница и за неин пръв ръководител е назначен инж. Родев. Във Варненското пристанище служи до 30 юни 1925 г. (преназначаван е като корабостроител I клас и механик III клас). През лятото на 1907 г. инж. Родев следи изграждането на хелинга във Флотския арсенал във Варна. На 29 октомври същата година започва сглобяването на втората група от три торпедоносца, закупени на части от Франция. В тази дейност от българска страна участва монтажна бригада под ръководството на Родев. Междувременно разработва проекта за „Галата“ – първия железен кораб в България.

През 20-те години на XX век френската класификационна организация „Бюро Веритас“ определя инж. Родев за свой експерт, с район на действие българското крайбрежие и река Дунав. Едновременно с класификационните наблюдения

инж. Родев започва да доставя голяма номенклатура корабни изделия и материали.

През месец август 1932 г. Варненският окръжен съд вписва в своя едноличен търговски регистър фирмата „Инженер Иван Родев“ със седалище Варна. Фирмата му поддържа активни търговски връзки с много западноевропейски компании, от които внася корабни изделия и материали, необходими за българските морски предприятия.

Иван Родев оставя и трайна следа в развитието на учебната литература на Морско училище. В продължение на девет учебни години (1903–1912) той преподава в училището Парни котли, Технология, Машинно чертане и Френски език, а през 1911 г. издава учебника „Парни котли“.

Наред с професионалната си дейност Иван Родев активно участва в обществения живот. Член е на Варненското археологическо дружество, следи дейността на Българското инженерно-архитектурно дружество и е един от създателите на „Алианс франсез“ във Варна.

Инженер Родев дава тласък на още едно значимо морско дело. На 25 февруари 1934 г. в неговото бюро е проведено учредителното събрание на Корабостроителната механожелезарска и производителна кооперация „Нептун“, а кооператорите го избират за първи председател. Първият кораб, построен от нея, е по проект на инж. Родев. Иван Родев обаче не вижда реализиран този проект и умира на 6 октомври същата година. В памет на своя първи председател, през 1937 г. членовете на кооперация „Нептун“ наричат на негово име един от новопостроените си делфиновни кораби. ◆

При подготовката на материала са използвани следните източници: www.facebook.com/Navalmuseumvarna и статията на Владимир Клисуров „Два града спорят за първия корабостроител“. Снимката е от фонда на Военноморския музей.